

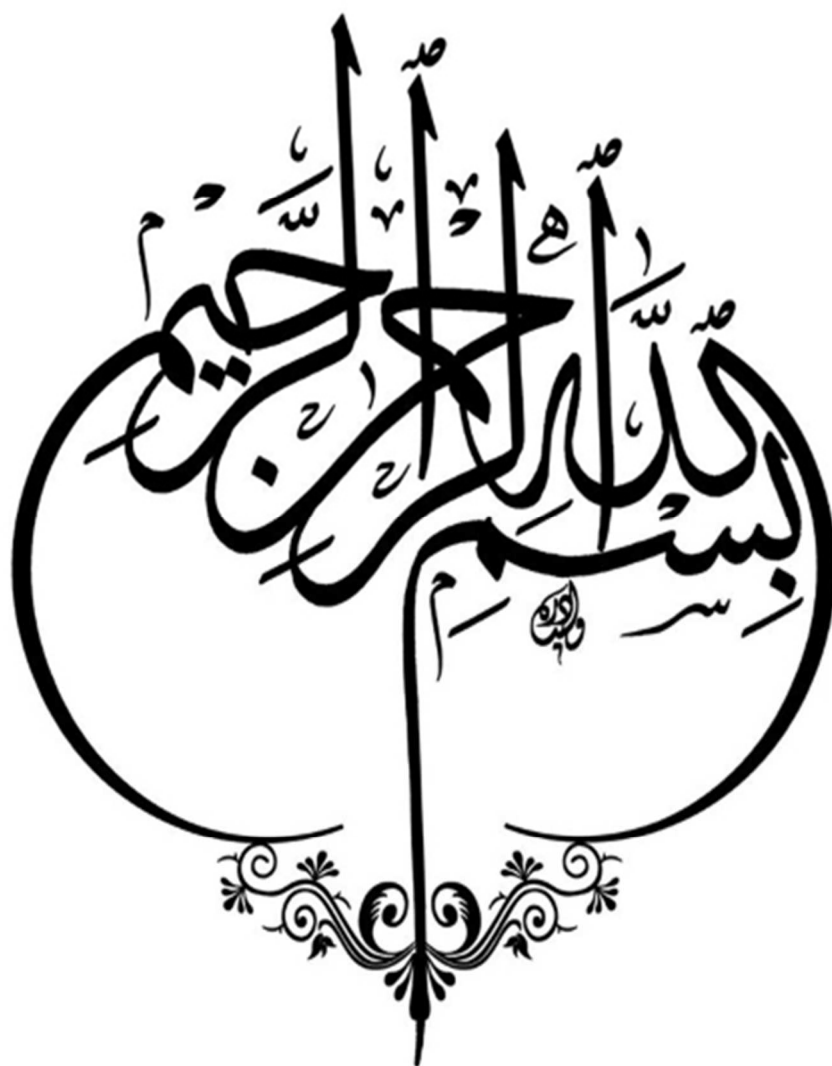
مشروح مذاکرات

سی و هفتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(جلسه عادی) - بندهای (۱)، (۲)، (۳)، (۴) و (۷)

(مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۲۸)

تهیه و تدوین:
مدیریت کل امور هیأت عالی و شوراها
مرداد ماه ۱۴۰۴

سی و هفتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (عادی) در ساعت ۱۵:۰۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۲۸ با تلاوت آیاتی از کلام ا... مجید و ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) شروع شد.

آقای دکتر ابوالحسنی: عرض سلام، وقت بخیر و تسلیت ایام اربعین که به تازگی از آن عبور کرده‌ایم و پیشاپیش رحلت حضرت رسول اکرم(ص) و شهادت امام حسن مجتبی(ع) را خدمت عزیزان تسلیت عرض می‌نمایم. جلسه سی‌وهفتم نشست هیأت عالی، که به‌صورت عادی برگزار می‌شود، را شروع می‌کنیم. در این جلسه حدود ۱۲ مورد دستور کار داریم و یک مورد هم در خصوص بانک سرمایه در قسمت سایر در دستور کار قرار دارد. چون بحث بانک سرمایه زمان‌بر است، در پایان جلسه مطرح خواهیم کرد. اگر آقای دکتر محمدپور آماده هستند، موضوع «مصادیق عملیات و خدمات بانکی معاف از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده» را ارائه دهند. آقای دکتر شیرجیان چند مورد کوتاه دارند که در ابتدای جلسه مطرح می‌کنند.

آقای دکتر شیرجیان: موضوع اول در خصوص تسهیلات قرض‌الحسنه سفرهای استانی رئیس‌جمهور می‌باشد که می‌خواهیم سقف فردی آن را ۵ میلیون تومان افزایش دهیم؛ یعنی در تهران از ۳۰ میلیون تومان به ۳۵ میلیون تومان افزایش پیدا کند و در شهرستان‌ها هم از ۲۰ میلیون تومان به ۲۵ میلیون تومان برسد. این درخواست‌ها توسط دفتر رئیس‌جمهور ارائه و دستور پرداخت می‌دهند. البته سقف جمعی وام‌ها تغییری پیدا نمی‌کند، ما از سال ۱۴۰۰ که ۶/۵ همت مصوب کرده بودیم، تاکنون حدوداً ۴.۲ همت از آن مصرف شده است؛ لذا بار مالی هم برای بانک‌ها ایجاد نمی‌کند.

آقای دکتر ابوالحسنی: در سفرهای استانی که رئیس‌جمهور حضور پیدا می‌کنند، افراد مراجعه کرده و درخواست وام می‌دهند. رئیس‌جمهور نیز دستور می‌دهد که به این‌گونه افراد وام‌های قرض‌الحسنه خرد اعطا شود. به‌طور مثال، در سال ۱۴۰۳ برای شهرستان‌ها ۲۰ میلیون تومان و برای تهران ۳۰ میلیون تومان بوده است. البته این وام‌ها بازپرداخت دارند. اخیراً معاون اجرایی رئیس‌جمهور که مسئول این امور نیز هستند، درخواستی به بانک مرکزی ارائه دادند مبنی بر اینکه سقف در تهران به ۵۰ میلیون تومان و در شهرستان‌ها به ۴۰ میلیون تومان افزایش یابد. بررسی‌هایی که همکاران بانک مرکزی انجام دادند و گزارشی که در شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی ارائه شد، نشان داد که اگر این وام‌ها به‌صورت

یکباره دو برابر شود، تعداد متقاضیان افزایش چشمگیری خواهند داشت. بنابراین، پیشنهادی که به هیأت عالی ارائه شد، این بود که سقف در شهرستان‌ها از ۲۰ به ۲۵ میلیون تومان و در تهران از ۳۰ به ۳۵ میلیون تومان افزایش یابد، ولی سقف کلی وام‌ها تغییری نکند. به این ترتیب، تعداد وام‌ها کاهش می‌یابد، اما حجم کلی آن ثابت می‌ماند. دوستانی که موافق هستند، رأی بدهند. تصویب شد.

آقای دکتر شیرجیان: موضوع بعدی، بند «پ» قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور در ارتباط با تسهیلات قرض‌الحسنه خودرو برای جانبازان و ایثارگران است. این موضوع مسبوق به سابقه است و در قانون جامع ارائه خدمات به ایثارگران و جانبازان نیز آمده است. سقف جمعی آن ۲/۵ همت می‌باشد که تغییری نخواهد کرد، اما سقف فردی آن بنا بر درخواست امور ایثارگران و جانبازان، از ۲۷۰ به ۳۵۰ میلیون تومان افزایش یابد. البته نظر بانک مرکزی ۳۲۰ میلیون تومان است که در کمیسیون اعتباری هم مصوب شده است.

آقای دکتر بخشی: سال گذشته سقف جمعی پر شد؟

آقای دکتر شیرجیان: خیر، سال گذشته سقف جمعی پر نشد.

آقای دکتر مرادپور: در قانون ذکر شده است که مبلغ انفرادی تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری ۱۰ درصد افزایش پیدا کند. برای سایر مصارف نیز اعم از ازدواج، ایثارگران، جانبازان و...، معادل مبالغ مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ اعمال می‌شود.

آقای صحابی: توضیح در خصوص این موضوع بدین صورت می‌باشد که این بند در قانون بودجه سال گذشته سقف نداشته است؛ یعنی در واقع، سقف آن را هیأت وزیران و بانک مرکزی تأیید می‌کنند و می‌توان سقف فردی آن را تغییر داد.

آقای دکتر فرزین: این موضوع در هیأت دولت مطرح شد. ما در آنجا اعلام کردیم که این موضوعات می‌بایست در هیأت عالی مطرح شود. بحث به صورت کلی مطرح شد و وزیر مربوطه نیز از آن دفاع کردند. البته ما باز هم تأکید کردیم که تصمیم‌گیری می‌بایست در هیأت عالی انجام شود.

آقای دکتر نوری: آیا این وام‌ها (وام‌های سفر استانی رئیس جمهور) برای افراد در شهرستان‌ها اطلاع‌رسانی می‌شود؟
آقای دکتر فرزین: خیر، فقط کسانی که در سفرهای استانی رئیس‌جمهور تقاضا ارائه دهند، به صورت محدود مشمول آن می‌شوند.

آقای دکتر ابوالحسنی: در این خصوص رأی‌گیری کنیم. دوستانی که با افزایش از ۲۷۰ میلیون تومان به ۳۲۰ میلیون تومان، با حفظ سقف جمعی ۲/۵ همت، موافق هستند رأی بدهند. / تصویب شد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: تسهیلات قرض‌الحسنه که تکلیف می‌شود، آیا از محل منابع قرض‌الحسنه نزد بانک‌ها تأمین می‌شود؟ یعنی اگر بانک منابع قرض‌الحسنه نداشته باشد، نمی‌تواند پرداخت کند؟

آقای دکتر فرزین: بله، اگر بانک منابع قرض‌الحسنه نداشته باشد، نمی‌تواند وام قرض‌الحسنه اعطا کند.

آقای دکتر نوری: بنده پیشنهاد می‌دهم دوستان در بانک مرکزی گزارشی به وزیر امور اقتصادی و دارایی ارائه دهند، چراکه دو بانک کشور را می‌شناسم که وام‌های تکلیفی پرداختی آنها از منابع قرض‌الحسنه پس‌انداز عبور کرده و مجبور شدند از قرض‌الحسنه جاری نیز پرداخت کنند.

آقای دکتر ابوالحسنی: این قانون است. قانون می‌گوید بخشی از وام‌های قرض‌الحسنه از منابع قرض‌الحسنه جاری پرداخت شود.

آقای دکتر نوری: بله، متوجه هستم. در گذشته روال بود که ۸۵ درصد از منابع قرض الحسنه پس انداز می‌بایست به صورت وام قرض الحسنه پرداخت شود.

آقای دکتر فرزین: ما به عنوان بانک مرکزی در مجلس شورای اسلامی با این موضوع که از منابع قرض الحسنه جاری وام قرض الحسنه پرداخت شود، مخالفت کرده‌ایم، اما سال‌هاست که در قانون، قرض الحسنه جاری نیز منظور می‌شود.

آقای دکتر مدنی‌زاده: به نظر بنده این موضوع به هر حال بار مالی ایجاد می‌کند و می‌بایست برای آن چاره‌ای اندیشیده شود.

آقای دکتر فرزین: بانک مرکزی قرض الحسنه جاری را برای وام قرض الحسنه در لایحه نمی‌آورد.

آقای دکتر نوری: دوستان ملاحظه کنند که اگر تسهیلات قرض الحسنه پرداخت نشود، چه اتفاقی رخ می‌دهد. در خصوص این گونه تسهیلات، سازمان بازرسی کل کشور یا معاونت تنظیم‌گری و نظارت، از بانک‌های خاطی شکایت کرده و موضوع را به هیأت انتظامی بانک‌ها آورده‌اند. ما مجبوریم در هیأت انتظامی در خصوص این بانک‌ها تعیین تکلیف کنیم. بنابراین، می‌بایست برای این موضوع چاره‌ای اندیشیده شود.

آقای دکتر فرزین: موضوع تسهیلات تکلیفی، چالشی است بین بانک مرکزی و دولت و حتی مجلس شورای اسلامی که سال‌هاست پابرجاست. ما همواره با این موضوع مخالف بوده‌ایم، اما مجلس شورای اسلامی آن را به صورت قانون تصویب می‌کنند. حتی موضوع را به مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز برده‌ایم، ولی مشکل همچنان حل نشده است.

آقای دکتر مدنی‌زاده: اگر در بودجه چیزی تحمیل شود و دولت آن را نپذیرد، به موجب اصل ۷۵ قانون اساسی، می‌بایست به شورای نگهبان برود. برای این گونه وام‌ها منابعی در بودجه دیده‌اند یا خیر؟

آقای دکتر بحرینی: این گونه مسائل مربوط به احکام بودجه عمومی نمی‌شود. این مسائل، احکامی هستند که در واقع به بهانه قانون بودجه، تکالیفی را به بانک مرکزی، بانک‌ها و دولت تحمیل می‌کنند. به طور مثال، تسهیلاتی برای خوابگاه

دانشگاه‌ها داده می‌شود که در سقف بودجه هم نمی‌آید. برای این موضوع نه منابعی در نظر گرفته می‌شود و نه مصارفی. شورای نگهبان هم هیچ زمان به این موارد ایراد نگرفته است. البته بنده رویه را عرض کردم؛ اگر در جدول باشد، شورای نگهبان ایراد نمی‌گیرد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: اگر موافق هستید، به هر صورتی که می‌شود انجام داد، موضوع تسهیلات تکلیفی را به سمتی ببریم که فشار از روی بانک‌ها و نظام بانکی در این خصوص برداشته شود.

آقای دکتر شیربجیان: یکی از مسائل چالش برانگیز برای ما، قانون جهش مسکن می‌باشد که ۲۲۲۱ همت به بانک‌ها تکلیف کرده‌ایم. از این بدتر این است که برای این‌ها مالیات هم اخذ می‌کنند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: امروز بنده در مجمع بانک مسکن حضور داشتم؛ ۲۸ هزار میلیارد تومان فقط جریمه مالیاتی‌شان شد.

آقای دکتر شیربجیان: مورد بعد، درخواست شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران (آبفا) در خصوص پروژه‌های آبرسانی است که انجام می‌دهد. آن‌ها می‌خواهند از همه نسبت‌های نظارتی مستثنی شوند. ما درخواست برای تمامی پروژه‌ها را قبول نکردیم؛ فقط برای یکی از پروژه‌ها که مهم محسوب می‌شود، به هیأت عالی آورده‌ایم. این پروژه از طرف استانداری کرمان با ما مکاتبه شده است. می‌خواهیم در خصوص این پروژه نسبت‌های نظارتی را مستثنی کنیم. پروژه آبرسانی کرمان از سمت سد صفارود می‌باشد که ۷۵ درصد پیشرفت داشته است. این مسیر ۱۱۵ کیلومتر است؛ ۷۸ کیلومتر آن که لوله‌گذاری بوده، ۹۰ درصد پیشرفت داشته و ۳۷ کیلومتر آن که به صورت تونل می‌باشد، ۵۲ درصد پیشرفت داشته است. این پروژه که یک همت هزینه دارد، قرار است توسط ۱۰ بانک تامین مالی شود. بانک‌ها برای ۲۵ درصد باقی‌مانده پروژه مجوز تسهیلات می‌خواهند. شرکت آبفا می‌خواهد از سه سرفصل مختلف مستثنی شود:

۱. نسبت مالکانه (که در حال حاضر ۷ درصد است).

۲. نسبت کفایت سرمایه بانکها (برخی از بانکهای مشارکت کننده زیر ۳ درصد هستند: صنعت و معدن، کشاورزی، سپه، صادرات، تجارت، ملت، ملی، رفاه، پست بانک و توسعه تعاون).

۳. بدهی غیرجاری (کل بدهی این شرکت به شبکه بانکی ۸/۸ همت می باشد).

آقای دکتر فرزین: کفایت سرمایه این بانکها چقدر است؟

آقای دکتر شیرجیان: کفایت سرمایه برخی بانکها زیر ۳ درصد است.

آقای صحابی: اصل این موضوع مربوط به بانک صنعت و معدن است که کفایت سرمایه آن زیر ۳ درصد است.

آقای دکتر شیرجیان: شرکت می خواهد از موضوع بدهی غیرجاری نیز مستثنی شود تا بانکها بتوانند تأمین مالی پروژه را انجام دهند. این میزان یک همت است تا پروژه به اتمام برسد. در سال ۱۴۰۱ شورای پول و اعتبار این شرکت را از نسبت های نظارتی مستثنی کرده بود. آن زمان برای همه پروژه ها بود؛ اما اکنون فقط برای همین پروژه در نظر گرفته می شود.

آقای دکتر قوامی: به نظر بنده، این ها دیگر استثناء نیست؛ بلکه قاعده شده است. ما برای شرکت آب و فاضلاب خرمشهر هم همین کار را انجام دادیم. برای شرکت های ایران خودرو و سایپا هم همین روند را پیش گرفته ایم.

آقای دکتر نوری: عرض بنده این است که مثلاً پروژه های می بایست ظرف سه سال به بهره برداری برسد، اما با مساعدت های شما این پروژه ها چندین سال طول می کشد. چرا می بایست این گونه باشد؟ این رویه می بایست اصلاح شوند. اگر اصلاح نشوند، این پروژه ها هر سال از بانک ها منابع می گیرند، بدون آنکه به نتیجه برسند. پروژه های که می بایست ۲ یا ۳ ساله به بهره برداری برسد، پس از چندین سال هنوز به نتیجه نرسیده است. در اقتصادی که نرخ تورم با نرخ تسهیلات بانکی متفاوت است، این تفاوت موجب می شود، ناکارآمدی مدیریت ها، پنهان شود. در واقع، این تفاوت نرخ سود بانکی، ناکارآمدی را پنهان می کند و این درست نیست.

آقای دکتر ابوالحسنی: ما در مصوبه می‌نویسیم که تخصیص منابع منوط به اتمام پروژه ظرف مدت یک سال است و این آخرین بار خواهد بود. همچنین در مصوبه ذکر می‌کنیم که گزارش پیشرفت کار ظرف مدت ۶ ماه به بانک مرکزی ارائه شود.

آقای دکتر مدنی‌زاده: سؤال بنده این است که آیا این پروژه عمرانی دولت است؟ اگر این‌طور باشد، می‌بایست سازمان برنامه و بودجه آن را انجام دهد. چرا این پروژه از بانک‌ها تسهیلات دریافت کرده است؟ مگر درآمدزایی دارد؟

آقای دکتر قوامی: آب را ۱۰ درصد بالای بهای تمام‌شده عرضه می‌کند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: از بانک‌ها سوال شود که چگونه به این پروژه ورود و تسهیلات پرداخت کرده‌اند؟ زمانی که دولت ضامن است.

آقای دکتر شیرجیان: در قانون بودجه آمده است که ماده ۲۲ اعمال شود. به این صورت که شرکت‌ها به موجب ماده ۲۲ قانون بانکداری بدون ربا، می‌بایست با تأیید بانک مرکزی تسهیلات بگیرند. این شرکت‌ها بدون تأیید بانک مرکزی نمی‌توانند از بانک‌ها تسهیلات دریافت کنند. در پیوست قانون بودجه، این شرکت‌ها با تأیید بانک مرکزی مجاز به دریافت تسهیلات هستند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: در ماده ۲۲ برای بازپرداخت‌ها ملاحظه شده است؟ اکنون چه تضمینی از این شرکت گرفته شده که تسهیلاتی که دریافت کرده‌اند را بازگردانند؟ چرا بانک مرکزی پذیرفته است به این شرکت تسهیلات داده شود؟

آقای دکتر نادعلی: این موضوعات به صورت کنسرسیوم انجام می‌شود. بانک صنعت و معدن قبول کرده است که به این طرح تسهیلات پرداخت کند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: آیا شرکت مذکور منابع گرفته‌شده از بانک صنعت و معدن را به آن بازپرداخت می‌کند؟

آقای دکتر نادعلی: این موضوع را بانک عامل بررسی کرده و نتیجه را به بانک مرکزی ارائه می‌دهد. بانک عامل موافقت خود را با این کنسرسیوم اعلام کرده است و در صورتی که بانک مرکزی برای این موضوع مجوز صادر کند آن بانک قادر خواهد بود که در چارچوب عددی که در پیوست قانون بودجه آمده، همکاری کند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: قانون بودجه و ماده ۲۲ به این موضوع پرداخته است؛ یعنی با تأیید بانک مرکزی به این پروژه‌ها تسهیلات پرداخت شود و بانک مرکزی می‌بایست طبق قانون این اقدام را انجام دهد.

آقای دکتر نادعلی: به‌طور کلی، با توجه به اینکه بانک عامل موافق پرداخت این گونه تسهیلات می‌باشد، ولی می‌بایست از بانک مرکزی مجوز بگیرد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: این موضوع، طرح تملک می‌باشد و می‌بایست سازمان برنامه و بودجه، هزینه‌های آن را پرداخت کند. شبکه بانکی نباید تسهیلات این گونه پروژه‌ها را پرداخت کند.

آقای دکتر محمدپور: اصولاً، وظیفه بررسی طرح توجیهی یک پروژه و کیفیت وثایق، با بانک عامل می‌باشد و این کار، وظیفه بانک مرکزی نیست.

آقای دکتر مدنی‌زاده: نظر بنده این است که بانک مرکزی می‌بایست بر اساس یک معیاری، تأیید و مجوز بدهد.

آقای دکتر محمدپور: تأیید ما بدین گونه است که آیا این بانک از نظر مقرراتی و حدود نظارتی (مثلاً حدود فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط) را رعایت کرده است یا خیر؟ آیا می‌تواند در چنین کنسرسیومی وارد شود یا خیر؟ بانک مرکزی به بررسی این گونه پروژه‌ها ورود نمی‌کند البته وظیفه بانک مرکزی هم نیست.

آقای دکتر مدنی‌زاده: این همه قانون و قاعده در بانک مرکزی گذاشته می‌شود تا اینکه بانک‌ها در پروژه‌هایی که سودآور نیستند، دخالت نداشته باشند. جمع بندی نظر بنده این گونه می‌باشد که بانک از روز نخست کار اشتباهی کرده است که سراغ کنسرسیوم این شرکت رفته و تسهیلات پرداخت کرده است. اگر بانک مرکزی هم تأیید کرده است، کار اشتباهی

کرده است. اگر می‌خواهند این کار را انجام دهند، می‌بایست از ماده قانونی پیروی کنند که این منابع پرداختی، بازگشت داشته باشد.

آقای دکتر محمدپور: ما در این خصوص، دستورالعمل رعایت بهداشت اعتباری، دستورالعمل ارزیابی ریسک و مدیریت ریسک را داریم. وظیفه رعایت این دستورالعمل‌ها، بر عهده هیأت‌مدیره بانک‌ها می‌باشد. بانک مرکزی، وظیفه نظارت بر رعایت این دستورالعمل را دارد. بانک مرکزی در خصوص تصمیمات اجرایی که بانک‌ها می‌گیرند، دخالتی ندارد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: علتی که این موضوع از ماده ۲۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا تبعیت می‌کند این است که ماده مذکور می‌گوید که می‌بایست به تأیید بانک مرکزی برسد تا مجوز صادر شود. به‌طور مثال، شرکت نفت می‌خواهد پروژه نفتی اجرا کند. شما می‌بایست به‌عنوان بانک مرکزی چک کنید که (FS) این پروژه مثبت باشد. وقتی مثبت بود، پروژه می‌تواند تسهیلات دریافت کند. ولی زمانی که می‌دانیم پروژه‌ای سودآور نیست و شما به‌عنوان بانک مرکزی آن را تأیید می‌کنید، این کار، درست نمی‌باشد. این کار، با چک کردن نسبت‌ها متفاوت است. قانون‌گذار این کار را به بانک مرکزی واگذار کرده است. سؤال بنده این است که آیا این پروژه توانایی بازپرداخت تسهیلات را دارد یا ندارد؟ اگر می‌تواند تسهیلات را پرداخت کند، می‌بایست به آن منابع داده شود؛ در غیر این صورت، نباید منابع به این پروژه اختصاص یابد.

آقای غنی‌آبادی: ماده ۲۲ قانون عملیات بانکی بدون ربا بیان می‌کند که بانک‌ها با کسب اجازه از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجازند با مؤسسات دولتی، وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی وارد عملیات بانکی مجاز شوند. این ماده امکان همکاری بانک‌ها با نهادهای دولتی را در چارچوب قوانین بانکی اسلامی فراهم می‌کند.

آقای دکتر نوری: آیا همکاران بانک مرکزی با مجریان این پروژه جلسه‌ای را برگزار کرده‌اند؟ آیا از آن‌ها دلایل عدم اتمام پروژه را خواستار شده‌اند؟ شما به‌عنوان بانک مرکزی، به هیأت‌عالی این اطمینان را بدهید که به علت شرایط خارج از اراده، این پروژه تاکنون به اتمام نرسیده است. اگر این‌گونه نشده است، این موضوع عادی می‌شود و تمام پروژه‌ها با تأخیرهای چندین‌ساله به سرانجام خواهند رسید.

آقای دکتر ابوالحسنی: تمامی این بحث‌ها در شورای سیاست‌گذاری پولی و ارزی انجام شده است. اگر ما درخواست این شرکت را قبول نکنیم، تسهیلات پرداختی برای ۷۵ درصد پیشرفت پروژه (پولی که پرداخت کردیم تا این پروژه تا این مرحله پیشرفت کرده باشد) را از دست خواهیم داد. می‌توانیم مسئله را به این صورت حل کنیم: چند شرط برای مجری طرح بگذاریم.

آقای دکتر مرادپور: بنده پیشنهاد می‌کنم در صورتی، منابع درخواستی پرداخت شود که تضامین معتبر توسط بانک‌های عامل گرفته شود.

آقای دکتر مدنی‌زاده: آیا در حال حاضر، این پروژه مشمول ماده ۲۲ می‌شود؟ یعنی سازمان برنامه و بودجه تأیید کرده باشد که این پروژه جزء طرح‌های عمرانی کشور است.

آقای صحابی: این موضوع در پیوست قانون بودجه سال ۱۳۹۹ بوده است. یعنی عددی که در پیوست قانون بودجه بوده است، دو برابر عددی است که بانک مرکزی مجوز برای بانک عامل این پروژه اختصاص داده است. یعنی ما به این پروژه یک همت تسهیلات اختصاص داده‌ایم، ولی مسئولین پروژه می‌توانستند تا دو همت تسهیلات دریافت کنند. بنابراین، زمانی که این موضوع مطرح شده، هم در پیوست بودجه بوده و هم نامه سازمان برنامه و بودجه را داشته است. آن زمان نسبت مالکانه هم مشکلی نداشته است. این‌ها همه موضوعاتی هستند که در آن زمان بررسی شده است. در نهایت، موضوع به جایی رسیده که تسهیلات پرداخت شده است، ولی تسهیلات به‌طور کامل پرداخت نشده است. تصمیمی که امروز می‌خواهیم بگیریم، ارتباطی به بودجه امسال ندارد. یعنی اتفاقی در سال ۱۳۹۹ به‌صورت درست افتاده است. الان هم نمی‌خواهیم به آن تسهیلات اضافه بدهیم؛ می‌خواهیم از یک سری موارد مستثنی شود تا بتواند آن تسهیلاتی که پیش‌بینی شده است را دریافت کند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: آیا سازمان برنامه و بودجه تأیید کرده است که می‌بایست این پروژه انجام شود؟

آقای دکتر بحرینی: بنده دو موضوع را می‌خواهم مطرح کنم: یکی، مطلبی که آقای دکتر مرادپور گفتند در خصوص وثایق که می‌بایست بانک از آن شرکت گرفته باشد و ارتباطی به الان ندارد. اگر بانک عامل وثایق دریافت نکرده باشد، می‌بایست به هیأت انتظامی جوابگو باشد. البته اگر می‌خواهیم از باب تأکید در مصوبه بنویسیم، نظر بنده هم این است که به صورت تأکیدی این مسئله نوشته شود. اگر ما بگوییم که وثایق بگیر، یعنی پیش‌فرض این بوده که می‌توانی وثایق هم نگیری. در بانک جهانی، مدل تسهیلات‌دهی به پروژه‌ها کاملاً به صورت مرحله‌ای می‌باشد. ما هم می‌بایست این گونه عمل کنیم. وقتی که به صورت کلی تسهیلات داده می‌شود، اگر پروژه انجام نشد، چه کاری از دست ما برمی‌آید؟ اگر این کار را نکنیم (یعنی به صورت مرحله‌ای تسهیلات به این گونه شرکت‌ها پرداخت نشود)، پروژه‌ها با تأخیرهای چندین ساله به بهره‌برداری خواهند رسید.

آقای دکتر محمودپناه: بنده پیشنهاد می‌کنم که در مصوبه بنویسیم: بانک اطمینان حاصل کند با باقیمانده تسهیلات، طرح تمام خواهد شد و شرط شود سهم‌الشرکه شریک اول تزریق شود. اگر بانک ببیند که با دادن تسهیلات، پروژه به اتمام نمی‌رسد، تسهیلات را به پروژه اختصاص ندهد.

آقای دکتر فرزین: به نظر بنده، ابهامات در این خصوص بسیار است. آیا بانک عامل تعهدات خود را انجام داده است یا خیر؟ آیا بانک عامل وثایق دریافت کرده است یا خیر؟ به نظر بنده، شما مدیران پروژه و بانک عامل را دعوت کنید که بیایند با یکی از اعضای هیأت عالی (به‌طور مثال آقای محمود پناه) جلسه بگذارند تا ابهامات هیأت عالی هم برطرف شود. بعد از اینکه ابهامات برطرف شد، اگر تعهدی هم لازم است گرفته شود، بعد گزارش به هیأت عالی آورده شود تا در اینجا تصمیم‌گیری شود.

آقای دکتر ابوالحسنی: مقرر شد، طبق مصوبه اعلامی آورده شود.

آقای دکتر محمدپور: طبق قانون مالیات بر ارزش افزوده، کل خدماتی که مرتبط به بانک‌ها هستند، از مالیات بر ارزش افزوده معاف می‌باشد. سازمان مالیاتی، بعضی از این خدمات را شامل معافیت مالیاتی نمی‌داند. خدماتی که مشمول معافیت

مالیاتی هستند، می‌بایست در هیأت عالی تعیین شود. خدمات بانکی می‌بایست به‌طور واضح و مشخص برای سازمان مالیاتی شفاف باشد تا این خدمات، مشمول معافیت مالیاتی قرار بگیرند. این خدمات در کمیسیون مقررات بانک مرکزی مطرح شد و در آنجا این خدمات را احصا کردیم. بعد از تصویب در کمیسیون مقررات بانک مرکزی، گزارش آن را به شورای تنظیم‌گری و نظارت ارائه کردیم که تصویب هم شد. این خدمات در شورای پول و اعتبار (سابق) مطرح و مورد تصویب قرار گرفته بود ولی چون بانک‌ها خدمات جدید و به‌روزی ارائه می‌دهند، می‌خواهیم این‌گونه خدمات هم معاف از مالیات شوند. خدماتی که درخواست داریم معاف از مالیات شوند، به‌روزرسانی شده‌اند که همکاران ارائه خواهند داد.

آقای دکتر ابوالحسنی: لطفاً کلیات آن را ارائه بفرمایید.

آقای دکتر اسماعیل زاده: ۵ دسته بندی وجود دارد که عبارتند از: عملیات بانکی مبنی بر اعطای تسهیلات، ارائه خدمات بانکی شامل انتقال وجه، ارائه ضمانتنامه و سایر موارد که قبلاً هم وجود داشته است، فقط با توجه کارمزدها و مسائل جدید، این فهرست کامل‌تر و به روز رسانی شده است.

آقای دکتر ابوالحسنی: تغییرات شامل چه مواردی است؟

آقای دکتر محمودپناه: تغییرات آن زیاد است.

آقای دکتر مرادپور: متن قانون اشاره دارد که عملیات و خدمات بانکی شامل دریافت سپرده، اعطای تسهیلات، ایجاد اعتبار، ارائه ضمانتنامه و انتقال وجه در چارچوب قوانین مربوط و مصوبات شورای پول و اعتبار، معاف از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده است. فرض بفرمایید یک نفر افتتاح حساب می‌کند، پس از آن خدماتی مانند صدور اولیه دفترچه یا المثنی، صدور کارت یا صدور دسته چک ارائه می‌شود که بابت این عملیات از مشتریان وجه دریافت می‌شود. قانون این خدمات را به ۴ مورد محصور کرده است و صرفاً آن موارد را از مالیات بر ارزش افزوده معاف نموده است؛ درحالی‌که تقریباً ۶۰ الی ۷۰ مورد در این فهرست آورده شده است که به الزامات دریافت سپرده یا سایر موارد ارتباط داده شده است که این موضوع از نظر وزارت امور اقتصادی و دارایی توسعه قانون بوده و خلاف آن قانون می‌باشد. ثانیاً، طی استعلامی که

انجام شده، سازمان امور مالیاتی هم مخالف این موضوع است. اگر هم در هیأت عالی تصویب شود، در هیأت عالی حل اختلاف سازمان امور مالیاتی به رأی گذاشته می شود و اختلاف به وجود می آید.

آقای دکتر اسماعیل زاده: البته اگر از سازمان امور مالیاتی استعلام گرفته می شد و مخالفت نمی کرد، باعث تعجب بود. دریافت سپرده به خودی خود موضوعی ندارد. این خدمت یک فرآیند است، اعطای تسهیلات هم همین طور. اگر تفسیر آقای دکتر مرادپور را داشته باشیم، اساساً موردی برای معافیت از مالیات بر ارزش افزوده وجود نخواهد داشت.

آقای دکتر مرادپور: فرض بفرمایید برای صدور انواع کارت، از مشتریان پول دریافت می شود؛ ارتباط آن با دریافت سپرده چیست؟ یا مثلاً صدور دسته چک با اخذ پول همراه است. به نظر بنده، این خدمات خیلی جانبی هستند.

آقای دکتر ابوالحسنی: در قانون به خدمات بانکی اشاره شده است. بند (خ) ماده (۱) قانون بانک مرکزی ج.ا.ا اشاره دارد که خدمات بانکی مجموعه اقداماتی غیر از عملیات بانکی نظیر این موارد است. بنابراین صرفاً چند مورد را به عنوان مثال قید کرده، بنابراین، این فهرستی که تهیه شده است توسعه قانون یا خلاف قانون نمی باشد.

آقای دکتر مدنی زاده: مطابق جزء (۵) بند (ب) ماده (۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ مجلس شورای اسلامی، عملیات و خدمات بانکی شامل دریافت سپرده و غیره می شود. یعنی هر عملیات و خدمات بانکی را شامل نمی شود و آن را حصر می کند.

آقای دکتر بحرینی: شما کلمه «شامل» را «حصر» برداشت می کنید؟

آقای دکتر مدنی زاده: بله. قانون اشاره دارد که شامل این موارد می شود. مثلاً اعلام مانده حساب با دریافت وجه از مشتری همراه است. آیا این خدمت جزء دریافت سپرده یا اعطای تسهیلات است؟ پس فهرستی که تهیه شده نباید شامل این تعداد خدمت باشد و باید یک سری از این موارد حذف گردد.

آقای دکتر محمودپناه: در قانون نوشته شده که عملیات و خدمات بانکی «شامل» مواردی می‌شود. در حال حاضر بابت سپرده مالیات دریافت می‌شود. خدمات مرتبط با سپرده شامل چه مواردی است؟ این موضوع، یک فرآیند است که منجر به آن سپرده‌گذاری می‌شود. در واقع این فهرست، مجموعه‌ای از عملیات و خدماتی است که با این ۵ مورد اشاره شده در قانون مرتبط می‌باشد.

آقای دکتر صدقی: از سال ۱۴۰۱، سازمان امور مالیاتی با بانک مرکزی این اختلاف نظر را دارد. در سال ۱۴۰۱، یک سری مصادیق از سوی بانک مرکزی اعلام شد و در شورای پول و اعتبار موضوعی تحت عنوان عملیات مجاز بانکی تصویب شد. همه موارد به جز یک یا دو مورد را استثناء و در سال ۱۴۰۱ به سازمان امور مالیاتی ارائه کردیم. سازمان امور مالیاتی آن را نپذیرفت، البته این موضوع به دلیل ارتباط به معافیت مالیاتی طبیعی بود. طی مذاکراتی که از سال ۱۴۰۱ تا کنون با سازمان امور مالیاتی صورت گرفت، آن سازمان پذیرفت که این موارد مصداق نیستند و سرفصل هستند.

آقای دکتر فرزین: الان اختلاف مربوط به فهرست پیوست است؟ این موارد را قرائت کنید تا همه اعضا نظر بدهند که آیا این موارد مصداق خدمات بانکی هستند یا خیر.

آقای دکتر مدنی‌زاده: در متن قانون اشاره شده است که در چارچوب قوانین و مصوبات شورای پول و اعتبار عمل شود؛ بنابراین، اگر مصوبه‌ای در هیأت عالی داشته باشیم که برخی از خدمات را بانکی تلقی کند، با توجه به اینکه مرجع تشخیص این هیأت می‌باشد، آن مصوبه قابل اجرا خواهد بود.

آقای دکتر ابوالحسنی: موارد مندرج در فهرست پیوست را قرائت بفرمایید.

آقای دکتر بحرینی: فرض بفرمایید کارتی صادر شده است و بابت آن وجه دریافت شده است که بخشی از آن مربوط به مالیات است. مردم چه تصویری خواهد داشت؟

آقای دکتر فرزین: این فهرست به مصرف کننده نهایی منتقل می‌شود و باید به مردم گفته شود که مثلاً در ازای دسته چکی که دریافت کرده‌اند، باید مالیات بر ارزش افزوده پرداخت کنند.

آقای دکتر مرادپور: حتی اگر از مردم هم دریافت نشود، فرض کنید برای صدور دسته چک ۵۰ هزار تومان دریافت شده است. برای سازمان امور مالیاتی تفاوتی نمی‌کند که بابت این خدمات از مردم مالیات دریافت شده است یا خیر.

آقای دکتر فرزین: مرجع، هیأت عالی است و سازمان امور مالیاتی نمی‌تواند خارج از مصوبه هیأت عالی، مالیات اخذ کند.

آقای دکتر ابوالحسنی: بنده موارد اختلافی مصادیق را قرائت می‌کنم تا اعضا نظرات خود را ارائه فرمایند. (۱) آیا تغییر حساب اصلی کارت، عملیات بانکی است؟ بله، هست و معاف از مالیات می‌باشد. (۲) آیا گواهی اعلام بدهی و یا مانده هر گونه از حساب به مرجع ذیصلاح به درخواست مشتری، عملیات بانکی است؟

آقای دکتر بحرینی: این موارد ملزومات عملیات بانکی هستند.

آقای دکتر ابوالحسنی: آیا تحویل دسته چک در شعب غیر از دارنده حساب جاری، خدمات بانکی است؟

آقای دکتر نوری: خدمات بانکی یعنی خدماتی که جای دیگری جز بانک قابل ارائه نیست و منجر به سهولت در امور مشتریان می‌شود.

آقای دکتر فرزین: تعداد موارد زیاد است. رأی گیری بفرمایید منطقی‌تر است.

آقای دکتر دانش جعفری: سوال بنده این است که در خصوص فین تک‌ها چگونه عمل می‌شود؟

آقای دکتر فرزین: فین تک‌ها خدمات بانکی محسوب نمی‌شوند.

آقای دکتر مدنی‌زاده: این موارد در واقع عملیات کارمزدی بانک است.

آقای دکتر محمودپناه: مالیات بر عملکرد را در نهایت بانک پرداخت می‌کند. این موارد مربوط به مالیات بر ارزش افزوده است.

آقای دکتر ابوالحسنی: دوستانی که موافق هستند فهرست پیوستی که توسط معاونت تنظیم‌گری و نظارت ارائه شده است، خدمات بانکی محسوب می‌شوند، رأی بدهند؛ تصویب شد.

آقای دکتر مدنی‌زاده: با تفسیری که آقای دکتر نوری فرمودند، تمام سرویس‌هایی که مجموعه بانکی ارائه می‌دهد، معاف از مالیات بر ارزش افزوده است و در واقع دولت از دریافت مالیات بر ارزش افزوده محروم می‌شود.

❖ بند (۷) از سی و هفتمین جلسه:

آقای دکتر ابوالحسنی: آقای دکتر محمدپور موضوع بعدی را مطرح می‌کنند.

آقای دکتر محمدپور: بانک سپه به دلیل موضوع حک شدن سامانه‌های این بانک درخواست نموده است که قرعه کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز این بانک یک ماه به تعویق بیفتد.

آقای دکتر ابوالحسنی: اگر دوستان موافق هستند اعلام رأی بفرمایند. تصویب شد.

جلسه با ذکر صلوات بر محمد و آل محمد (ص) خاتمه یافت.